אחרי עשרות שנים של אוזלת יד: המדינה מעבירה את הטיפול בכפר שלם לעיריית ת"א

שר השיכון מקדם את פירוק חברת חלמיש ● העירייה דורשת בעלות מלאה על חברות שנמצאות בבעלות משותפת של העירייה והמדינה

מאת אורי חוזי

חברה ממשלתית אחת נמצאת בשלבי הקמה – וחברה ממשלתית אחרת עומדת לפני פירוק. ל"גלובס" נודע כי שר הבינוי והשיכון אורי אריאל מקדם לאחרונה את פירוק חברת חלמיש האחראית על חלק מהדיור הציבורי בת"א. מהלך זה מעיד כי השר השלים עם העובדה שאין טעם להמשיך ולהפעיל חברה שפועלת בכפילות לחברות אחרות. בלשכת השר אישרו את הפרשים והוסיפו כי זמן מה פועל השר לייעול עבודת החברות ממשלתית שאינן נחוצות ומטרתו להשאיר רק שתי חברות שיפעלו בדיור הציבורי.

לחברת חלמיש שני נושאי ליבה שעליהם היא אמונה: האחד הוא כ־1,400 דירות של הדיור הציבורי בתל אביב־יפו, והאחר הוא טיפול ארוך שנים בתושבי כפר שלם וסוגיית הפיצויים והפינויים מהמתחם בדרום מזרח העיר. על פי המתווה שמתגבש כיום, יעברו הדיירות שבהן מטפלת חלמיש לחברת עמיגור, ואילו כפר שלם צפוי לעבוד לטיפול של מי שנמנע בכל דרך מלטפל בו עד כה – עיריית ת"א.

עיריית ת"א קיבלה הבעה הנוגעת לכפר שלם שלפיה תקבל הראשונה קרקעות וזכויות בנייה תמורת טיפולה בנושא מול המחזיקים בקרקע. עוד נודע ל"גלובס" כי בשל העברת הטיפול בסוגיה המורכבת של כפר שלם לעיריית ת"א, העירייה דורשת תמורה ברמות העברת הבעלות על חברות שהן בבעלות משותפת של העירייה והמדינה כמו החברה לפיתוח יפו, אחרים ועוד.

חשיפת גלובס

דיון בוועדת המשנה לקראת בג"ץ

במקביל, לפני שבועיים קיימו בוועדת המשנה של מועצת מקרקעי ישראל, בראשות מנכ"ל משרד השיכון שלמה בן אליהו, ישיבה דחופה בנושא המתחם המדובר. העיתוי אינו מקרי והסיבה לכינוס היא דיון שיתקיים בבכ"ץ בסוף החודש, שעוסק בעתירה שהגישו תושבי כפר שלם נגד המדינה. לקראת דיון זה חייבת המדינה להעביר את התייחסותה לנושא הקריטריונים לפיצוי, גובה הפיצוי ושאלת זכויות הבנייה במתחם. העובדה שוועדת המשנה לא דנה אפילו פעם אחת בנושא זה מאז התחלפה הממשלה הובילה את הוועדה לדרוש מעיריית ת"א התייחסות לנושא זה בתוך 14 יום. סכיון שגם בעיירייה לא טיפלו בנושא זה עד כה, לא ברור מה יהיו המלצותיה ומה תהיה תשובת המדינה לבג"ץ. רק לאחרונה התבטא בן אליהו בנושא כפר שלם בכנס ציבורי ואמר כי "משרד השיכון לא רוצה לפתור את הבעיה של כפר שלם, כי אם תושבי כפר שלם ועיריית ת"א לא מוכנים לשתף פעולה או אין מה לעשות ושיהכו. יש מספיק מתחמים בלי בעיות ונלך אליהם כדי לאפשר בנייה של פרויקטים". בעניין ישיבת ועדת המשנה והטיפול בכפר שלם לא נמסרה תגובה מרמ"י או ממשרד השיכון וכל גוף טען שהגוף האחר אמון על הטיפול בנושא.

כזכור, מאות משפחות שמחזיקות בקרקע בכפר שלם שבדרום ת"א ממתינות לתשובה כבר שנים ארוכות. הטיפול המשמעותי האחרון שנעשה בסוגיה היה לפני כ־15 שנה, ב־1996, או התקבלו החלטות בנוגע לפיצויים ופינויים במתחם. טיפול זה, שנתן מענה לחלק קטן מהמתחם בלבד, נעצר כשבמועצת מקרקעי ישראל הוחלט כי ברצונם לבחון מחדש את סוגיית הפיצוי שניתן למחזיקים בקרקע. מאז לא חודש הטיפול. מתמן כי רחיית הטיפול גם תעלה למדינה לא מעט כסף. בהסכמי הפיצוי שהתקבלו בשנות ה־90 היה מרוכז בכ־127 אלף דולר פיצוי למשפחה ונכון להיום מרוכז בפיצוי שנע בין מיליון שקל ל־1.7 מיליון שקל למשפחה. מי שטיפל בשנים האחרונות בסוגיית כפר שלם הייתה מי ששימשה עד לאחרונה יו"ר חלמיש, רחל תורג'מן. תורג'מן אף הבינה עבודה כלכלית שהציעה קריטריונים ומתווה כלכלי לפינוי. נכון להיום בעבודה זו עוד לא בעשה שימוש של ממש.

מעיריית תל אביב־יפו נמסר בתגובה לדברים כי "רשות החברות הממשלתיות ועיריית תל אביב־יפו הגיעו להסכמה עקרונית בדבר הפרדת הבעלויות המשותפות שלהן, בחברות אוצר מפעלי ים, אתרים והחברה לפיתוח יפו, הפועלות לאורך וסמוך לרצועת החוף, וכן בחברת חלמיש, העוסקת בדיור ציבורי ופינוי בינוי בכפר שלם. יצוין כי מדיניות המדינה הנסמכת גם על דוחות מבקר המדינה היא לפרק את החברות המשכנות הקטנות (חלמיש, פרזות, הלד ושקמונה) ולמזג את פעילות הדיור הציבורי לשתי החברות הגדולות – עמידר הממשלתית או עמיגור השייכת לסוכנות היהודית, ובהתאם לכך, סוכם עם העירייה לגבי חברת חלמיש המשותפת. לעניין הסכם החכירה של חלמיש במקרקעין בכפר שלם, הכוונה היא כי הזכויות יועברו לעיריית תל אביב־יפו, אך בשלב זה ועד לסיכום הסופי, האחריות נשארת באופן מלא על חלמיש ורשות מקרקעי ישראל". ●

כפר שלם. התושבים ממתינים לתשובה כבר שנים ארוכות (צילום: תחר חצפי)